

אלו עוברין פרק שלישי פסחים

מ"א.

עין משפט גזר מצוה

בז א מיי פ"ג מהל' חמץ
הלכה ב סג עשין לט
טו"ש"ע א"ח סי' תמד
ספ"ק ח'
מח ב מיי שם הל' ט
טו"ש"ע שם ספ"ק ז'
מ"א ד מיי פ"ק ט'
מהלכות פסולי
המוקדשין הלכה ח'
מ"ב ד מיי פ"ג מהל'
מ"א ח' הל' ט טו"ש"ע
א"ח סי' תמד ספ"ק ז':
ג ה מיי פ"ה מהלכות
עדות הלכה ב:
ג"א ו מיי פ"ח מהל'
למדי ב"ה הלכה לא
סגן לאין ק"ו טו"ש"ע
א"ח סי' כ"ח:
ז מיי שם הלכה ג'
טו"ש"ע שם ספ"ק ז':

רבינו הגנאל (תמ"ח)
בבית חמיו ולשבות
שביבת הרשות יחזור מיד,
והיכי קתני במתני' יבטל
בלבו, מכלל שאין מחייבין
אותו לחזור, ושנען מתני'
ר' יוסי היא דבר סעודת
אירוסין מצוה, וביעור
חמץ נמי מצוה, מיהו
ביעור חמץ אפ"ר לקיימה
בביטול חמץ וישלים
סעודת אירוסין שנמצא
מקיים שתייה, וברייתא ר'
יהודה דבר סעודת
אירוסין רשות, כגון
שביבת הרשות דלדברי
הבית חייב לחזור מיד,
הנני סעודת אירוסין
רשות דברי ר' יהודה, ר'
יוסי אומר מצוה, והשתא
דאמר רב חסדא מחלוקת
אבל בסעודה שניה, אבל
בסעודה ראשונה אפילו ר'
יהודה מודה דמצוה,
אפילו תימא מתני' ר'
יהודה ובסעודה ראשונה
שהיא מצוה, ברייתא
אפילו תימא מתני' ר'
יהודה תימא אמר ר' יהודה
אני לא שמעתי אלא סעודת
אירוסין בלבד, אמר ר' יוסי
אני שמעתי סעודת אירוסין
וסיבולנות, ויבטלנות,
לשבות שביבת הרשות,
לשבות אצל רבו או אצל
מי שהוא גדול ממנו, אמר
ר' יוסי בר בון גדול השלוש
שחוקש לשני דברים
שחייבין לעלות כרת, מילה
ושחיטת פסח, תניא א"ר
אילעזר כל סעודה שאינה
של מצוה אין תלמיד חכם
ישראל ליהנות ממנה, כגון
מאי, א"ר יוחנן כגון בת
כהן או בת תלמיד חכם
אצל עם הארץ, לפי שאין
יוזגין עולה יפה, כדכתיב
ובת כהן כי תהיה אלמנה
וגרושה ורוע, אמר רב
כהנא אי לא נסיבנא כהנתא
לא גלאי, ומעשה דרב
כהנא מפורש בהגדול
בהראי כי שמיטה לקוניה
דההוא גברא וערק לארץ
ישראל, אמר ר' יצחק כל
הנהנה מסעודת הרשות
לסוף גולה, שנאמר
אכולים כרים מצאן ועגלים
מתוך מרובק, ומכאן הברייה
לכן עתה יגלו בראש
גוליה, ת"ר תלמיד חכם
המרה, סעודתו בכל
מקום, לסוף מחריב את
ביתו, ומאלמן את אשתו,
ומייתם גזוליו, ותלמודו
משתבח, ומחלוקת רבות
עליו, דבריו אין נשמעין,
ומחלל שם שמים, ושם
אביו, ושם רבו, וגורם
רע לו ולבניו עד סוף כל הדורות, וקרו לו בר מיהם תנוראי, ובר מלקח פכני, ובר מבעי

לשבות שביבת הרשות. פ"ה שהיה הולך להמשיך על המסוס
לקנות שביבתה שם וליקח ד' אלפים לדבר הרשות וקשה
א"כ תיקשי למ"ד צ"ל בכל מערבין (ערויזין לה). אין מערבין אלא לדבר
מזוה וגר' לר"י דה"פ לשבות שביבת הרשות שהולך לשמוח בפסח
צבית אוהבו או קרובו א: **אם עבר**
צופים. פ"י בקונית שם כפר וקשה
לר"י א"כ ה"ל למימר וכמדתו לכל
רוח כדמניא צ"ל מי שהיה טמא (לקמן
ג): א"ח דרך רחוקה מן המדיעין
ולחוץ וכמדתה לכל רוח ואור"י
דמסופתא דמכילתין מפרש כדמניא
אזוהי צופים הוואה ואין מפסיק פ"י
כל מקום קצין ירושלים שיכול לראותו
משם: **וְיִשְׂרָאֵל פְּנֵי הַבִּירָה.**
פ"ה כדלמ"ד פ' כל שעה (דף כד).
צקודש צלש ישרף צמקום אכילמו
שריפתו וקשה לר"י אי דלוגיימתא הוא
מה לי עבר צופים ומ"ל לא עבר צופים
ו"ל דמן המורה יכול לשורפה כ"מ
שירצה דצפרק כל שעה (ג"ז שם)
לא מרבין אלא פסולי קדשי קדשים
ואימורי קדשים קלים אכל שאר קדשים
שנאכלים צלש ירים לא מרבין ומה
שהלריכו חכמים לשרוף בני דהלא
לפני הצירה היינו גזירה אטו קדשי
קדשים: **לפני הבירה.** צנחנים
צ"ל טבול יוס (דף קד): פליגי מאלי
צירה אמר רבה צר צר מה א"ר
יוחנן מקום יש צהר הצית וצירה שמו
ר"ל אמר כל הצית כולו הוא צירה
שנאמר א"ל הצירה א"ל היתומי:
והחכמים אומרים בשר קודש
בבית וחמץ בכביצה. אומר ריב"ז
דמפ"ש צירושלמי משום דצטר קודש
לימי ליה תקנה צביטול הממירו צבית
אכל חמץ אית ליה תקנה צביטול לא
הממירו עד כליה: **תניא א"ר**
יהודה. תימא אמאי לא מיימי תנא
נמי הכי מ"ד דהלא לרז חסדא:
אמר

מתני' מצערין אם הכל. צין מולין צין תרומה חוץ מקדי אכילמו
לשבת אכל כל מה שעמיד לצער יבער: **תרומה מלפני**
השבת. שאינו יכול להאכילה לא לורים ולא לבהמת זרים ולהסהות
אי אפשר אכל חולין אין לריך לצער אלא צומנן שיכול למזוה לכן
אכולים הרבה: **גמ' שבת.** נשתהה
שם שבת אחת: **מתני' יהולך.**
צארצעה עשר: **אם יגול.** שיש
שבות ציזם: **לפני כל הנכרים.**
את ישראל הנדרפין: **יגול בנצו.**
ולא יחזור ואפי' יש שהות דמדאורי"י
סגי ליה צביטול צעלמא: **לצום**
שנימם הרשות. שהיה הולך להמשיך
על המסוס לקנות שביבתה שם כדי
שיהא לו משם ולהלן אלפים ליקח למחר
שם לדבר הרשות יחזור מיד אכל
לקנות שביבתה מזוה כגון שילך מחר
חוץ למסוס לצבית האכל או לצבית
המשתה היינו כהולך לשחוט את
פסחו: **שיש צידו צטר קודש.** עמו
דנרץ ופסל ציונא שמחילת קדשים
קלים חומת ירושלים: **אם עבר צופים.**
שם שפר שיכול לראות בית המקדש
משם: **סעודה נמקומו.** ולא העריחוהו
לחזור: **ואם לאו חוזר ושורפו כו'.**
כדלמ"ד בכל שעה (לעיל כד). צקודש
צלש תשרף: דמקום אכילמו שריפתו:
זה וזה. חמץ דלמ"ד לעיל וזכר שיש
לו חמץ צביטו וצטר קודש שעמו:
צביטו. אכל צפחות גצי חמץ יבטל
בצו וגזירה שם שפר קודש שורפו צמקומו:
גמ' סעודה שניה. כך הוא לרז
החתיים לאחר סעודת אירוסין חוזר
ומשגר סבלנות לארוסתו וסועד שם:
אני לא שמעתי. שהתא מזוה אלא
סעודת אירוסין לצדה אכל לא סעודת
סבלנות: **סבלנות.** זרויות כלים
נאים: **צם כפן.** צריכה להינשא
לכהנים ולא לפסח משפתות להינשא
לישראל: **אין זוגין עולה יפה.** כגון
טוב: **מאי היא.** מה עולה צידן: או
אלמנה או גרושה או זרע אין לה.
כדכתיב (ויקרא כג) וצת כהן כי תהיה
לאיש זר וסמך ליה וצת כהן כי
תהיה אלמנה או גרושה וזרע אין לה
וגו': או **קוצרה.** בלא זמן: **סלמדי**
קנס. (ה) הוא שבה לו אכל עם הארץ
ואינו כהן נגאי הוא לו להאכה ונענשים:
לא **גלאי.** רב כהנא גלה מבבל לא"י
דלמ"ד בהגזול ומאכיל (צ"ק קח). לא
גלאי דגלו אינשי. שאר תלמידים
יואצין מדעתן ואני יאצתי על כרתי
מתמת מרדן ואימת מלכות: **ומאלמן**
את אשמו. שמתקן לימורו ואי אפשר
לו וגולה למונות והרי אשתו כאלמנות
חיות: **גזוליו.** יתומין: **וטלמודו**
משפחה. שאינו עסק לחזור עליו:
ומחלוקת רבוס צלום עליו. מתמת
שחכא תלמודו או הקפות שמקחין
מתונין לסעודותיו: **קרו ליה.** לצנו:
מקדי צי צו. כדרך הל"נים שמסתקין
ומרקדין בתניות להסקות: **צצכין:**
מלחין פינני. קערות: **מד רצע.**
מקפל לצושו ורודן וישן כך דרך
המשמכין אינו מספיק ליקח לציומו
ולשכב על מטוה אלא מקפל לצושו
תחתיו וישן: **מד.** כמו צר חמרה
מוך סקין וגני (תענית דף ז'):
ואינו

(א) ולעיל דף י"ג ה"ה כ"ג;
(ב) [מסופתא פ"ג ה"ט"ג];
(ג) ס"א ה"ג"ס; (ד) ס"א ל"ג;
(ה) לקמן דף פ"ה: צבית
דף מט"ז; (ו) ע"י פיישי
לקמן פ"ה: ד"ה עמא
וכי לפני הצירה וכו';
(ז) ע"י מוס' לקמן דף ק"ב;
ד"ה אמר; (ח) ולעיל דף
(ט) ויקרא ו' א' וצבית
ע"י; (י) צ"ל וצבית].

תורה אור השלם
1. השבבים על מנות
שן וסרדיה על ערשותם
ואבלים כרים מצאן
ועגלים מתוך מרובק.
עמוד ד
2. לכן עתה יגלו בראש
גלים וקר מרח
סרדיהם: עמוד ד

הגהות הב"ח
(א) רש"י ד"ה תלמידי חכם
שבח הוא לו:
מוסף רש"י
אם עבר צופים.
מקום שיכול לראות משם
הצירה ומשם והלאה אין
יכול לראותו (לקמן פ"ה).
שורפו במקומו. לא
העריחוהו לחזור ולשורפו
צירושלים האילו וכבר
נתחמק הרבה ואפי'
דק"ל צפרק כל שעה
(לעיל כד). דמקום
אכילת קדשים שם שפ"ש
נמקדש צלש תשרף (שם).
לפני הבירה. חמץ קודש
היה שם שם שם פ"ה
השן גדול שריפתו פסולי
קדשים קלים כדלמ"ד
צנחנים (דף) צפרק טבול
(שם) (ברכות טו): ע"י
לעיל כד): או: כל המקדש
קרוי צירה (לקמן פ"ה).
לא אילעזר כדגלי אינשי.
שהיה לא צנחן מקום
תורה גליתו אלא מאימת
מלכות נחמיה (ב"ב ק"ח).

מוסף תוספות
א. ולא מיידי כלל
בעירוב. מוס' ר"ס ב. בלי
הפסק. מוס' הל"ש. וחינו
דקאמר עבר צופים כ"ש. אמר
עבר אותו מקום שריאים
ירושלים ממנו והשתא
ניחא דהוא הדין נמי לכל
צד. מוס' ר"פ ג. וכו' עבר
צופים לא אטרחיה רבנן.
מ' ה"ר".

רבינו הגנאל
מתני' ארבעה עשר שחל
להיות בשבת מבטלין הכל
מלפני השבת דברי ר' מאיר
ר' אלעזר (בר צדוק) אומר
תרומה מלפני השבת,
וחולין בומנן קריילי ר'
אלעזר בר' צדוק. תניא ר'
אלעזר ברבי צדוק אומר
פעם אחת שבת אבא
ביבנה וחל ארבעה עשר
להיות בשבת כו'. מתני'
ההולך לשחוט את פסחו
ולמול את בנו ולאכול
סעודת אירוסין בבית חמיו
ונזכר כו'. רבינו יהודה
לאכול סעודת אירוסין